

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับวิธีการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 พบว่า ด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยที่มีลักษณะ “รวยกระจุก จนกระจาย” หรือด้วยวินัยทางการเงินที่ไม่สู้ดีนักของประชาชนส่วนมาก หรือการแข่งขันทางสังคมในลักษณะวัตถุนิยม อีกทั้งค่าครองชีพต่าง ๆ ในสังคมสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้รายจ่ายของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไทยมีมากกว่ารายรับ ประกอบกับผู้ประกอบธุรกิจปล่อยสินเชื่อเปิดช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงสินเชื่อต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้นโดยไม่พิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ของแต่ละบุคคลอย่างเหมาะสม ดังนั้นคนไทยส่วนใหญ่จึงมีหนี้สินมากมายและไม่มีกำลังที่จะชำระหนี้ได้ ทำให้มีการผัดผ่อนชำระหนี้เกิดขึ้น ส่งผลให้เจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้มีความจำเป็นต้องหาวิธีการต่าง ๆ ในการที่จะดำเนินการติดตามทวงถามหนี้เพื่อกดดันหรือบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้คืนให้กับเจ้าหนี้ ซึ่งในอดีตเจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้ใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสมมากมาย เช่นการข่มขู่ คุกคาม ทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สิน เป็นต้น อีกทั้งยังมีเจ้าหนี้จำนวนไม่น้อยที่เอารัดเอาเปรียบลูกหนี้ด้วยวิธีการต่าง ๆ มากมาย และในอดีตยังไม่มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ไว้โดยเฉพาะ ด้วยเหตุนี้จึงมีการตราพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้จะช่วยแก้ไขปัญหาลูกหนี้ที่ถูกเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้ติดตามทวงถามหนี้ด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสมได้ในระดับหนึ่งก็ตาม แต่กลับกลายเป็นว่าเป็นการสร้างปัญหาเพิ่มขึ้นให้กับเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้มีใช้น้อย เพราะในส่วนของวิธีการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ยังคงมีปัญหายู่มากมายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติต่าง ๆ ในการดำเนินการติดตามทวงถามหนี้ที่ทำให้ทางฝ่ายเจ้าหนี้ดำเนินการติดตามทวงถามหนี้ได้ยากมากขึ้น อีกทั้งยังมีบทลงโทษเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้กรณีฝ่าฝืนต่อข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติที่รุนแรงเกินสมควรอีกด้วย และยังมีช่องว่างของกฎหมายมากมายที่จะทำให้ลูกหนี้ที่เจตนาทุจริตเอาไปใช้กลั่นแกล้งเจ้าหนี้หรือหาช่องทางไม่ชำระหนี้ได้โดยง่าย ซึ่งวิธีการติดตามทวงถามหนี้ที่เจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้จะสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายนั้นมีดังต่อไปนี้ คือ

1) ในการติดตามทวงถามหนี้ ต้องใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ไม่ใช้ถ้อยคำหยาบคายหรือถ้อยคำที่เป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามลูกหนี้หรือผู้อื่น

2) การติดตามทวงถามหนี้หรือกดดันให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นการก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ทรัพย์สิน หรือชื่อเสียงของลูกหนี้หรือผู้อื่น

3) ห้ามทวงถามหนี้กับบุคคลอื่นที่มีใจตัวลูกหนี้ ยกเว้นบุคคลที่ลูกหนี้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ เว้นแต่ติดต่อกับบุคคลอื่นเพื่อสอบถามหรือยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อของลูกหนี้ หรือสอบถามหรือยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อของบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้เท่านั้น โดยในการติดต่อดังกล่าว ห้ามเจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้แจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้ เว้นแต่ว่าบุคคลอื่นดังกล่าวจะเป็น สามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้ โดยจะแจ้งความเป็นหนี้ของลูกหนี้ได้เท่าที่จำเป็นและเหมาะสม และแจ้งได้ต่อเมื่อบุคคลอื่นเหล่านั้นได้สอบถามถึงสาเหตุในการติดต่อก่อนเท่านั้น

4) ต้องไม่เปิดเผยความเป็นหนี้ของลูกหนี้ต่อบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นสามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้ โดยบุคคลดังกล่าวจะต้องสอบถามเจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้ถึงสาเหตุของการติดต่อก่อนจึงจะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นหนี้ของลูกหนี้ได้ แต่ต้องให้ข้อมูลเพียงเท่าที่จำเป็นและตามความเหมาะสม

5) ในการติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลอื่นที่สามารถติดต่อได้ตามกฎหมาย เพื่อการทวงถามหนี้ ด้วยวิธีการส่งจดหมายหรือส่งวัสดุใด ๆ ห้ามใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้ที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อทวงถามหนี้ของลูกหนี้บนซองจดหมายหรือบนวัสดุอื่นใดที่ส่งไปหาลูกหนี้เพื่อการติดต่อทวงถามหนี้ โดยสถานที่ที่ส่งไปหาลูกหนี้นั้นจะต้องส่งไปตามสถานที่ที่ลูกหนี้หรือบุคคลที่ลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้แจ้งไว้ให้เป็นสถานที่ติดต่อเท่านั้น หากสถานที่ดังกล่าวติดต่อไม่ได้หรือไม่สามารถส่งไปได้ โดยที่ผู้ทวงถามหนี้ได้พยายามติดต่อตามสมควรแล้ว ก็ให้ส่งไปยังภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของบุคคลดังกล่าว

6) ห้ามกระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จหรือทำให้ลูกหนี้เกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นการกระทำของศาล รัฐ หน่วยงาน หรือสำนักงานกฎหมาย และห้ามหลอกให้ลูกหนี้เชื่อว่าผู้ทวงถามหนี้จะดำเนินการให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต (หากเป็นการกระทำโดยบุคคลดังกล่าวหรือหน่วยงานดังกล่าวจริง ๆ และมีอำนาจที่จะกระทำได้ตามกฎหมายก็ย่อมสามารถทำได้)

7) ห้ามทวงถามหนี้ด้วยการขู่ว่าจะดำเนินคดี หรือจะยึดอายัดทรัพย์สินหรือเงินเดือนของลูกหนี้ (หากมีอำนาจดำเนินคดี ยึด หรืออายัดทรัพย์สินลูกหนี้ได้ตามกฎหมายจริง ๆ เมื่อขู่แล้วต้อง

ดำเนินการจริง ๆ หากขู่แล้วไม่ดำเนินการตามที่ขู่ อาจเป็นการทวงถามหนี้ด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมายได้ แม้จะมีสิทธิกระทำการดังกล่าวได้ตามกฎหมายก็ตาม)

8) ในการติดต่อทวงถามหนี้ เจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้จะต้องแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตนเองให้ชัดเจน เช่น ชื่อ นามสกุล ชื่อหน่วยงาน หรือกรณีเป็นผู้รับมอบอำนาจให้แจ้งและแสดงหลักฐานในการมอบอำนาจอย่างชัดเจนด้วย

9) การทวงถามหนี้ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ให้ติดต่อได้ในเวลา 08.00 ถึง 20.00 นาฬิกา และในวันหยุดราชการเวลา 08.00 ถึง 18.00 นาฬิกา

10) ทวงถามหนี้ได้วันละ 1 ครั้ง

11) ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ และ

12) ห้ามเจ้าหน้าที่รัฐทวงถามหนี้หรือสนับสนุนการทวงถามหนี้ที่มีใช้ของตน เว้นแต่เป็นหนี้ของสามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของตน หรือเว้นแต่กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นมีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมาย

จากวิธีการทวงถามหนี้ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า แม้ในบางข้อจะสามารถช่วยแก้ปัญหาลูกหนี้ที่ถูกเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้ติดตามทวงถามหนี้ด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสมได้ก็ตาม แต่หลายข้อเป็นการลดรอนสิทธิของเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องช่วงเวลาในการติดต่อและจำนวนครั้งในการติดต่อที่น้อยเกินไปโดยที่ไม่มีข้อยกเว้นให้กับเจ้าหนี้ในกรณีจำเป็นอย่างแน่นอนชัดเจน หรือการติดต่อบุคคลใกล้ชิดตัวของลูกหนี้ที่ก่อนข้างจะมีข้อจำกัดมากมาย หรือการห้ามข่มขู่ลูกหนี้ว่าจะดำเนินคดีแม้กรณีที่เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้มีอำนาจตามกฎหมายจริง ๆ ทั้ง ๆ ที่เป็นสิทธิตามปกตินิยมที่เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้จะสามารถกระทำได้ตามกฎหมายซึ่งเป็นการให้เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้มุ่งเน้นในการใช้สิทธิทางศาลไปในตัว อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดปัญหาโดยทางอ้อม เช่น ปัญหาปริมาณคดีสะสมในศาล ปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่ายที่มากขึ้นของเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ เป็นต้น ทำให้เจ้าหนี้มีโอกาสน้อยลงที่จะได้รับชำระหนี้คืน ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนทำให้เจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้เสียเปรียบทั้งสิ้น

นอกเหนือจากนี้ ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ยังมีปัญหาเกี่ยวกับบทลงโทษทั้งทางอาญาและทางปกครองสำหรับเจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้กรณีฝ่าฝืนข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติซึ่งเป็นบทลงโทษที่สูงเกินไป ไม่สัมพันธ์กับการกระทำความผิด โดยรุนแรงเทียบเท่าหรือมากกว่าโทษของความผิดอาญาที่ร้ายแรงเสียด้วยซ้ำ ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีกับลูกหนี้ที่กฎหมายมุ่งเน้นให้เจ้าหนี้ฟ้องคดีต่อศาลจนทำให้เจ้าหนี้เสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีตลอดจนชั้นบังคับคดี กว่าที่เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้คืนจริง ๆ นั้นมีค่าใช้จ่ายและขั้นตอนมากมาย อีกทั้งยังทำให้คดีเข้าสู่ศาลในปริมาณที่

มากเกินความจำเป็นอีกด้วย และที่สำคัญปัญหาเกี่ยวกับลูกหนี้จึงใจไม่ชำระหนี้ภายหลังจากที่ได้ก่อหนี้ ซึ่งจะเป็นการยากที่เจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้จะดำเนินการติดตามทวงถามหนี้หรือบังคับชำระหนี้เอากับลูกหนี้ประเภทนี้ได้ เจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ที่ติดตามทวงถามหนี้ด้วยวิธีการที่เหมาะสมอยู่แล้วก็ได้รับผลกระทบไปด้วย อีกทั้งลูกหนี้ประเภทนี้ก็ยังมีช่องทางในการไม่ชำระหนี้มากขึ้น และยังมีช่องทางในการกลั่นแกล้งเจ้าหนี้ได้โดยง่ายอีกด้วย ดังนั้นผู้เขียนจึงมองว่าพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ยังแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ในส่วนของวิธีการติดตามทวงถามหนี้ประกอบกับบทลงโทษของฝ่ายเจ้าหนี้เอื้อประโยชน์ให้กับลูกหนี้มากเกินไป จำกัดสิทธิต่าง ๆ ของเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้เกินสมควรแก่เหตุ ไม่มีความเป็นธรรมอย่างแท้จริง อีกทั้งยังขัดกับหลักของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เจ้าหนี้สามารถติดตามทวงถามหนี้ได้โดยสันติหากลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ และไม่สอดคล้องกับหลักของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฯ ในเรื่องของสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมกันของประชาชนทุกคนอีกด้วยเพราะกฎหมายให้สิทธิแก่ลูกหนี้มากกว่าฝ่ายเจ้าหนี้อย่างเห็นได้ชัด และการกำหนดบทลงโทษให้กับเจ้าหนี้นั้นก็ยิ่งขัดกับหลักตามมาตรา 77 วรรคท้ายแห่งรัฐธรรมนูญ ฯ ที่วางหลักไว้ว่าให้กำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรงอีกด้วย เพราะความผิดที่มีโทษทางอาญาอย่างสูงของเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 บางประการนั้นมิได้เป็นการกระทำอันร้ายแรงเลย

ถึงแม้ว่าเจ้าหนี้บางรายจะคิดอัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงินค่อนข้างสูง หรือมีเงื่อนไขต่าง ๆ ในสัญญาที่หลาย ๆ ฝ่ายอาจมองว่าเป็นการเอารัดเอาเปรียบลูกหนี้ก็ตาม แต่หากดอกเบี้ยไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนดหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ในสัญญากู้ยืมเงินไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย เมื่อพิจารณาจากหลักเสรีภาพในการทำสัญญาและหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาแล้ว ลูกหนี้มีสิทธิที่จะตกลงทำสัญญากู้ยืมเงินกับเจ้าหนี้หรือไม่ทำก็ได้ ไม่มีใครบังคับ ดังนั้นหากลูกหนี้ตกลงทำสัญญากู้ยืมเงินกับเจ้าหนี้ ย่อมถือว่าลูกหนี้สมัครใจที่จะยอมรับเงื่อนไขต่าง ๆ ของสัญญานั้น ๆ แล้ว ไม่ว่าจะป็นเงื่อนไขการผ่อนชำระ หรือดอกเบี้ยจะมากน้อยเพียงใด และตามหลักสุจริต คู่สัญญาจะต้องมีความสุจริตใจให้แก่กัน คู่สัญญามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดสัญญา เช่น ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ หรือเจ้าหนี้ทวงถามหนี้ก่อนถึงกำหนดที่ตกลงกันไว้ คู่สัญญาอีกฝ่ายย่อมมีสิทธิที่จะไม่ทำตาม หรือบังคับให้อีกฝ่ายปฏิบัติตามสัญญาได้ ฉะนั้นจึงสมควรแล้วหรือไม่ที่กฎหมายจะมุ่งเน้นคุ้มครองแต่เพียงลูกหนี้เช่นนี้

และจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้เขียนพบว่าในการร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 นั้น มีแนวคิดมาจากหลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ของต่างประเทศ โดยหลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ของประเทศไทยที่ผู้เขียนเห็นว่ามีคล้ายกับพระราชบัญญัติ

ฉบับนี้มากที่สุดคือ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลีย ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามทวงถามหนี้ชื่อว่า “Fair Debt Collection Practices Act of 1977” โดยกฎหมายฉบับนี้มีการปรับปรุงแก้ไขล่าสุดเมื่อปี ค.ศ. 2010 มีวัตถุประสงค์คุ้มครองลูกหนี้ไม่ให้ถูกติดตามทวงถามหนี้ด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม แต่ออสเตรเลียนั้นมีได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้โดยตรง ซึ่งเดิมใช้กฎหมาย “Trade Practices Act 1974” เป็นกฎหมายเกี่ยวกับวิधिปฏิบัติทางการค้าและ “Australian Securities and Investment Commission Act 2001” เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการหลักทรัพย์และการลงทุน มาปรับใช้เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ โดยมีหน่วยงาน ACCC และ ASIC กำกับดูแลและให้ความช่วยเหลือลูกหนี้และให้คำปรึกษาลูกหนี้ทางการเงินซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ติดตามทวงถามหนี้ด้วยความสุภาพ และต่อมาในภายหลังมีกฎหมาย “Australian Consumer Law 2010 : ACL” เป็นกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กำหนดไว้ในหมวด 2 ของ “The Competition and Consumer Act 2010 : CCA” (พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าและคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2553) มาปรับใช้ในการทวงถามหนี้แทนที่ “Trade Practices Act 1974” โดยในภายหลังหน่วยงาน ACCC และ ASIC เข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้มากขึ้น ซึ่งหน่วยงานทั้งสองได้ร่วมกันปรับปรุงวิधिปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้จนเกิดข้อปฏิบัติ “Debt Collection guideline : for collectors and creditors” ขึ้นมา ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้ (ปัจจุบันแก้ไขล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2560) มีความครอบคลุมการติดตามทวงถามหนี้ประเภทต่าง ๆ มากขึ้น โดยใช้วิधिปฏิบัติดังกล่าวภายใต้บังคับของกฎหมายเพื่อให้ผู้ติดตามทวงถามหนี้และลูกหนี้ได้เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ในกระบวนการในการติดตามทวงถามหนี้และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในการบริหารงานที่มีความสอดคล้องกันกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งผู้เขียนได้นำมาศึกษาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ของไทยเพื่อหาแนวทางที่จะแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ให้มีความเหมาะสมและมีความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

เมื่อผู้เขียนได้ศึกษาหลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ของประเทศไทยและออสเตรเลียเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ของไทยแล้วก็พบว่า พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 นั้น นำกฎหมายของต่างประเทศมาปรับใช้อย่างไม่เหมาะสม กล่าวคือหลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ของประเทศไทยและออสเตรเลียแม้จะมีวัตถุประสงค์ในทำนองเดียวกับ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ของไทย คือเพื่อคุ้มครองลูกหนี้ที่ถูกทวงถามหนี้ด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสมก็ตาม แต่กฎหมายของทั้งสองประเทศดังกล่าวค่อนข้างที่จะบัญญัติข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติรวมทั้ง

ข้อยกเว้นต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน มีข้อยกเว้นให้เจ้าหน้าที่สามารถฝ่าฝืนข้อปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม บทลงโทษกรณีฝ่าฝืนก็พอสมควรแก่เหตุ ไม่รุนแรงจนเกินไป แตกต่างจากพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ที่ไม่มีความชัดเจน มีหลาย ๆ ส่วนที่สามารถตีความไปได้หลายอย่าง เช่น ช่วงเวลาในการติดตามทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 9(2) ให้ติดต่อได้ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์เวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 20.00 นาฬิกา วันหยุดราชการ ติดต่อได้ในเวลา 08.00 ถึง 18.00 นาฬิกา “หากติดต่อตามช่วงเวลาดังกล่าวไม่ได้ ให้ติดต่อได้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด” ซึ่งไม่มีความแน่นอนเลยว่าหากเกิดกรณีจำเป็นหรือกรณีเจ้าหน้าที่กับลูกหนี้ตกลงกันว่าจะติดต่อในช่วงเวลาอื่นจะสามารถทำได้หรือไม่ คำว่าคณะกรรมการประกาศกำหนดนั้นจะประกาศออกมาอย่างไรเมื่อไหร่บ้าง หรือกรณีจำนวนครั้งในการติดต่อตามมาตรา 9(3) กำหนดไว้ให้ติดต่อได้ตามจำนวนครั้งที่เหมาะสมหรือตามที่คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ประกาศกำหนด (ก็ครั้งจึงจะถือว่าเหมาะสม) ซึ่งในปัจจุบันคณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ได้ประกาศแล้วให้ติดต่อได้เพียง 1 ครั้งต่อวัน แต่ก็ประกาศไว้โดยไม่มีข้อยกเว้นที่ชัดเจนในกรณีจำเป็น เช่น หากสายหลุด หรือเจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้กับลูกหนี้ยังคุยกันไม่เข้าใจแล้วสัญญาณโทรศัพท์ขาดหายไปก่อน เจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้จะสามารถติดต่อลูกหนี้ไปอีกครั้งได้หรือไม่ หรือในกรณีการขู่ว่าจะใช้สิทธิดำเนินคดีตามมาตรา 12(3) ซึ่งหากพิจารณาตามตัวบทกฎหมายแล้ว ย่อมไม่สามารถกระทำได้หากขู่แล้วจะไม่ใช้สิทธิจริง ๆ หรือในเรื่องของบทลงโทษที่รุนแรงเกินสมควรแก่เหตุ เป็นต้น แต่กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียนั้นค่อนข้างที่จะมีความชัดเจนในข้อปฏิบัติ ข้อห้ามปฏิบัติ หรือข้อยกเว้นต่าง ๆ มีความทันสมัย ไม่ต้องตีความให้วุ่นวาย เช่นเจ้าหน้าที่สามารถติดต่อทวงถามหนี้นอกช่วงเวลาได้หากเป็นกรณีจำเป็นและเหมาะสม กรณีเจ้าหน้าที่ขู่ว่าจะใช้สิทธิดำเนินคดีหากเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ตามกฎหมายก็ข่มขู่ได้แม้จะยังไม่ได้ดำเนินคดีจริง ๆ ก็ตาม หรือกรณีบทลงโทษซึ่งก็ถือว่าพอสมควรแก่เหตุแล้ว เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวิธีการติดตามทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ยังคงมีปัญหาต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตการใช้บังคับ ปัญหาเกี่ยวกับข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติของเจ้าหน้าที่และผู้ทวงถามหนี้ ปัญหาเกี่ยวกับบทลงโทษของเจ้าหน้าที่และผู้ทวงถามหนี้กรณีฝ่าฝืนข้อปฏิบัติและข้อบังคับ และปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่และผู้ทวงถามหนี้ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังไม่มีความเหมาะสมและยังไม่มีความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในบางส่วนของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 นั้น ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่

ความชัดเจน และไม่มีความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะ เป็นขอบเขตการใช้บังคับ ข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติต่าง ๆ ตลอดจนบทลงโทษของเจ้าหน้าที่และผู้ทวงถามหนี้ ซึ่งหากมองในแง่มุมมองของเจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้แล้ว จะพบว่าฝ่ายเจ้าหน้าที่เสียเปรียบมาก และมีโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้คือน้อยลง อีกทั้งลูกหนี้ที่เจตนาทุจริตยังมีช่องทางที่จะหลบหนีไม่ชำระหนี้และกลั่นแกล้งเจ้าหน้าที่ได้โดยง่าย ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งผู้เขียนมั่นใจว่าหากมีการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เขียนแล้วนั้น กฎหมายฉบับนี้จะมีความเหมาะสมและเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายมากขึ้นอันจะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้เขียนขอเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขดังต่อไปนี้

1) ควรแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องของคำนิยามศัพท์ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 3 โดยแก้ไขและเพิ่มเติมดังนี้

(1) แก้ไขคำนิยามของคำว่า “ผู้ทวงถามหนี้” โดยแก้ไขจากข้อความเดิมที่ว่า “ทั้งนี้ไม่ว่าหนี้ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม” ให้แก้ไขเป็น “ทั้งนี้ให้หมายความถึงหนี้โดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น” หรืออาจเป็นถ้อยคำอื่น ๆ ที่มีความหมายว่าให้คำว่าผู้ทวงถามหนี้หมายความว่าผู้ทวงถามหนี้ในหนี้โดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้นก็ได้

(2) เพิ่มเติมคำนิยามนิยามศัพท์ คือ “การติดตามทวงถามหนี้” หมายความว่า การดำเนินการใด ๆ ของเจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้โดยมีวัตถุประสงค์ให้ลูกหนี้ชำระหนี้กับเจ้าหน้าที่

2) ควรนำหลักเกณฑ์ในการกำหนดข้อยกเว้นให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้สามารถฝ่าฝืนข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติได้ในกรณีที่เหมาะสมและจำเป็นของประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียมาปรับใช้ โดยแก้ไขเพิ่มเติมข้อความดังต่อไปนี้

(1) ยกเลิกข้อความในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 8 (2) ข้อความที่ว่า “และบุคคลอื่นดังกล่าวได้สอบถามผู้ทวงถามหนี้ถึงสาเหตุของการติดต่อ” หรือเพิ่มเติมข้อความว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้พิสูจน์ได้ว่าลูกหนี้จงใจผัดผ่อนชำระหนี้หรือจงใจหลบหนีการชำระหนี้ ให้เจ้าหน้าที่สามารถแจ้งถึงรายละเอียดของหนี้และรายละเอียดในการชำระหนี้ต่อสามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้ได้

(2) แก้ไขเพิ่มเติมข้อความในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 9 (2) โดยยกเลิกข้อความว่า “หากไม่สามารถติดต่อตามเวลาดังกล่าวได้ หรือช่วงเวลาดังกล่าวไม่เหมาะสม ให้ติดต่อได้ในช่วงเวลาอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด” เปลี่ยนเป็นข้อความว่า “ยกเว้นกรณีที่ลูกหนี้หรือบุคคลที่เจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้สามารถติดต่อเพื่อการทวงถามหนี้ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ร้องขอให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้ให้สามารถ

ติดต่อได้นอกเหนือจากช่วงเวลาดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้สามารถติดต่อก่อนนอกเหนือจากช่วงเวลาดังกล่าวได้ตามที่ได้ตกลงกัน”

3) แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องความถี่หรือจำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้ ดังนี้

(1) แก้ไขเพิ่มเติมข้อความในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 9 (3) โดยยกเลิกข้อความว่า “ให้ติดต่อตามจำนวนครั้งที่เหมาะสมและคณะกรรมการอาจประกาศกำหนดจำนวนครั้งด้วยก็ได้” แก้ไขเป็น “ให้ติดต่อได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ต่อ 1 วัน โดยแต่ละครั้งต้องห่างกันอย่างน้อย 3 ชั่วโมง”

(2) เพิ่มเติมข้อความในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 9 (3) ว่า ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีความผิดพลาดในการติดต่อครั้งก่อน ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้สามารถติดต่อเกินจำนวนครั้งที่กฎหมายกำหนดได้ แต่ทั้งนี้รวมกันแล้วต้องไม่เกิน 5 ครั้งต่อ 1 วัน

4) ควรนำหลักเกณฑ์ของสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียในการพิสูจน์ความเป็นหนี้ของลูกหนี้มาปรับใช้ โดยการเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ว่า “มาตรา... ในการติดตามทวงถามหนี้ ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ตรวจสอบสถานะความเป็นหนี้ของผู้ที่ติดต่อให้ถี่ถ้วน ว่าเป็นหนี้กับเจ้าหน้าที่หรือมีความเกี่ยวข้องกับลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จริง หากบุคคลที่เจ้าหน้าที่หรือผู้ทวงถามหนี้ทำการติดต่อเพื่อการทวงถามหนี้มิได้เป็นหนี้หรือมิได้เกี่ยวข้องกับลูกหนี้(ทวงหนี้ผิดตัว)หรือได้ชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว ผู้ทวงถามหนี้มีโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท”

5) ยกเลิกข้อความในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 10 วรรคท้ายทั้งหมด

6) ยกเลิกข้อความในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 12 (3) ทั้งหมด

7) ควรบัญญัติมาตราเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ดังนี้ “มาตรา... ในการพิจารณาให้สินเชื่อของผู้ให้สินเชื่อ ผู้ให้สินเชื่อจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของบุคคลที่มาขอสินเชื่อด้วย” หรือ “มาตรา ... ห้ามผู้ให้สินเชื่อให้สินเชื่อบุคคลใดทั้งที่อยู่แล้ว ว่าบุคคลนั้น ไม่มีความสามารถที่จะชำระหนี้ได้”

8) ควรแก้ไขเพิ่มเติมอัตราโทษทั้งโทษทางปกครองและโทษทางอาญาให้มีความเหมาะสมและเป็นธรรม ดังต่อไปนี้

(1) แก้ไขข้อความตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 โดยยกเลิกข้อความว่า “มาตรา 10 วรรคหนึ่ง” และยกเลิกข้อความว่า “มาตรา 13(1)”

(2) แก้ไขโทษตามมาตรา 34 วรรคท้าย จากเดิม “100,000 บาท” เป็น “50,000 บาท”

(3) แยกโทษทางปกครองตามมาตรา 10 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 13(1) ให้อยู่คนละมาตรากับโทษตามมาตรา 34 โดยกำหนดให้มีโทษปรับทางปกครองไม่เกิน 100,000 บาท

(4) ยกเลิกโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้มาตรา 39 จากเดิม “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำและปรับ” เปลี่ยนเป็นโทษทางปกครองโดย “ปรับไม่เกิน 50,000 บาท”

(5) ยกเลิกโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 40 เปลี่ยนเป็นโทษทางปกครองโดย “ปรับไม่เกิน 100,000 บาท”

(6) แก้ไขโทษทางอาญาตามมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 จากโทษเดิม “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” แก้ไขเป็น “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” (เทียบเคียงอัตราโทษของความผิดฐานทำร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา)

(7) แก้ไขโทษทางอาญา ตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 จากโทษเดิม “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” แก้ไขเป็น “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

9) เพิ่มเติมโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 โดยบัญญัติมาตราเพิ่ม ดังนี้

(1) “มาตรา ... หากลูกหนี้เจตนาใช้ข้อมูลมายกเลิกแก๊สเจ้าหนี้ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้สำหรับความผิดที่ได้ก่อกวนแก๊สนั้น”

(2) “มาตรา... หากลูกหนี้เจตนาทุจริต จงใจฉ้อโกงชำระหนี้ภายหลังจากที่ได้ก่อหนี้โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำและปรับ” (เทียบเคียงอัตราโทษของการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา)